

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

Juni 2024

Samenvatting

Stichting Personeelspensioenfonds APG ('PPF APG', LEI: 5493006PQIQEICPYMJ31) neemt de belangrijkste ongunstige effecten van haar beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. Deze "verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren" heeft betrekking op de referentieperiode van 1 januari tot en met 31 december 2023.

De Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) schrijft voor dat wanneer de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking worden genomen, een verklaring over het "due diligence" beleid met betrekking tot die effecten beschikbaar wordt gesteld, waarbij rekening wordt gehouden met de omvang, de aard en de schaal van de activiteiten en het soort financiële product dat beschikbaar wordt gesteld. Hierbij zijn duurzaamheidsfactoren in de SFDR gedefinieerd als ecologische, sociale en werkgelegenheidszaken, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en van omkoping.

Deze verklaring heeft betrekking op PPF APG pensioenfonds als geheel. De exacte toepassing kan verschillen tussen de pensioenregelingen en zal worden gedocumenteerd en gerapporteerd in de informatieverschaffing van de desbetreffende pensioenregeling in overeenstemming met de vereisten en tijdlijnen van de SFDR van de Europese Unie.

Deze verklaring over ongunstige effecten bevat de volgende hoofdstukken:

1. Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren
2. Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren
3. Engagementbeleid
4. Verwijzingen naar internationale normen
5. Historische vergelijking

In **hoofdstuk 1** rapporteren wij de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Daarin tonen wij hoe de indicatoren hebben gepresteerd op basis van kwantitatieve gegevens en geven wij een toelichting op deze gegevens. Daarnaast rapporteren wij over welke maatregelen wij hebben genomen gedurende de referentieperiode ten aanzien van de indicatoren en welke maatregelen gepland zijn.

De kwantitatieve gegevens ("effecten 2023") hebben betrekking op onze beleggingen in kapitaalmarktbeleggingen (aandelen, bedrijfsobligaties, staatsobligaties, beursgenoteerd vastgoed). Voor alternatieve beleggingen (waaronder niet-beursgenoteerde beleggingen zoals infrastructuur, hedge fondsen, private equity) wordt waar mogelijk gerapporteerd. Dit lukt niet voor iedere belegging omdat de betrouwbaarheid, vergelijkbaarheid en beschikbaarheid van de gegevens beperkt is. Waar mogelijk en relevant geven we een toelichting per indicator op het verschil in gerapporteerde waarden tussen 2022 en 2023 in tabel 1 in hoofdstuk 1.

Verder gaan we in **hoofdstuk 2** in op hoe wij de belangrijkste ongunstige effecten identificeren. Daarnaast beschrijven we de belangrijkste ongunstige effecten die wij hebben geprioriteerd uit de door de SFDR voorgeschreven lijst van verplichte en vrijwillige indicatoren.

De belangrijkste ongunstige effecten op het gebied van milieu voor ons zijn:

- broeikasgasemissies (BKG- ofwel CO₂-emissies, PAI 1),
- de koolstofvoetafdruk (CO₂-voetafdruk PAI 2) en broeikasgas intensiteit (CO₂-intensiteit PAI 3) van ondernemingen,
- blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen (PAI 4),
- beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie (aanvullende milieu PAI 4).

De belangrijkste ongunstige effecten op het gebied van sociale en arbeidsomstandigheden voor ons zijn:

- schendingen van de VN Global Compact, de UN Guiding Principles on Business and Human Rights of OESO-richtlijnen voor ondernemingen (PAI 10),
- het gebrek aan genderdiversiteit in de Raad van Bestuur (PAI 13),
- ontbreken van due diligence voor het vaststellen, voorkomen, mitigeren en aanpakken van aantastingen van de mensenrechten (aanvullende sociale PAI 10)

Het PPF APG-bestuur stelt de strategie, missie, visie, doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het fonds vast. Deze doelstellingen en beleidsuitgangspunten zijn richtinggevend bij de besluitvorming, de uitvoering, de verantwoording, de advisering, en het toezicht. Ze gelden voor alle partijen die voor ons aan onze pensioenregelingen werken. Het bestuur is verantwoordelijk voor het

ontwikkelen van strategie en beleid van PPF APG. APG rapporteert en adviseert periodiek aan PPF APG over de uitvoering van het [Beleid Verantwoord Beleggen](#) (hierna 'VB Beleid').

Wij hanteren verschillende methoden om de belangrijkste ongunstige effecten te adresseren, identificeren en te prioriteren. Op basis van dialoog met onze belanghebbenden (inclusief deelnemers) hebben wij de grootste potentiële en daadwerkelijke risico's op negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu geïdentificeerd. Deze hebben we geprioriteerd op basis van de ernst, omvang en onomkeerbaarheid van de grootste potentiële en daadwerkelijke risico's. De maatregelen bestaan uit de volgende onderdelen van ons VB beleid: uitsluitingsbeleid, insluitingsbeleid, actief aandeelhouderschap (stemmen en engagement), de SDI-aanpak en ons VB Beleid (klimaat).

In **hoofdstuk 2** van deze verklaring gaan wij ook gedetailleerd in op de wijze van uitvoering van deze methodologieën en de foutmarges die daarmee samenhangen, als ook hoe we data hebben verzameld om aan onze inspanningsverplichting te voldoen.

In **hoofdstuk 3** beschrijven we ons engagementbeleid. Op het gebied van engagement houdt PPF APG zich aan de Nederlandse Stewardship Code, die verwachtingen voor vermogensbeheerders uiteenzet ten aanzien van het invullen van verantwoordelijkheden van stewardship. In dit hoofdstuk leggen wij uit op welke manier wij de dialoog voeren met bedrijven waarin we beleggen, hoe wij de voortgang monitoren en hoe we tijdens jaarlijkse aandeelhoudersvergaderingen onze stem uitbrengen.

In **hoofdstuk 4** beschrijven we de internationale normen die PPF APG hanteert. In dit hoofdstuk zetten wij uiteen hoe wij aan deze normen voldoen en meedoen aan relevante initiatieven voor de naleving van deze normen.

We beschrijven de 'historische vergelijking' in **hoofdstuk 5**. We leggen onder andere uit hoe de methode om PAI-indicatoren te berekenen is aangepast ten opzichte van 2022.

Summary

Stichting Personeelspensioenfonds APG ('PPF APG'; LEI: 5493006PQIQEICPYMJ31) considers principal adverse impacts of its investment decisions on sustainability factors. This statement on principal adverse impacts of investment decisions on sustainability factors is applicable for the reference period of 1 January 2023 – 31 December 2023.

The Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) requires that when the principal adverse impacts of investment decisions on sustainability factors are considered, a statement on the due diligence policy relating to those impacts shall be made available, taking into account the size, nature and scale of the activities and the type of financial product made available. Sustainability factors are defined in the SFDR as environmental, social and employee matters, respect for human rights, anticorruption and anti-bribery matters.

This statement relates to PPF APG pension fund as a whole. The exact application may vary between individual pension schemes and will be documented and reported in the disclosures of the relevant pension scheme in accordance with the requirements and timelines of the European Union SFDR.

This statement on principle adverse impacts contains the following chapters:

1. Description of principal adverse impacts on sustainability factors
2. Description of policies to identify and prioritize principal adverse impacts on sustainability factors
3. Engagement policies
4. References to international standards
5. Historical comparison

In **chapter 1**, we report on how the most important adverse effects on sustainability factors have been taken into account by PPF APG. In it, we show how the indicators have performed on the basis of quantitative data and provide an explanation of this data. In addition, we report on the measures we have taken during the reference period with regard to the indicators and which measures are planned. Where possible and relevant, we provide an explanation per indicator of the difference in reported values between 2022 and 2023 in Table 1 in chapter 1.

The quantitative data ("2023 effecten") relate to our investments in capital market investments (equities, corporate bonds, government bonds, listed real estate). Alternative investments (including unlisted investments such as infrastructure, hedge funds and private equity) are

reported where possible. This was not possible for every investment because the reliability, comparability and availability of the data was limited.

Furthermore, in **chapter 2** we discuss how we have identified the principle adverse impacts. In addition, we describe the principle adverse impacts that we have prioritized from the list of mandatory and voluntary indicators prescribed by the SFDR.

The principle adverse effects in terms of the environment for us are:

- greenhouse gas emissions (PAI 1),
- the carbon footprint (PAI 2) and greenhouse gas intensity (PAI 3) of companies,
- exposure to companies active in the fossil fuel sector (PAI 4),
- investments in companies without carbon emission reduction initiatives (additional environmental PAI 4),

The principle adverse effects in terms of social and working conditions for us are:

- violations of the UN Global Compact, the UN Guiding Principles on Business and Human Rights or OECD Guiding Principles for Business (PAI 10),
- the lack of gender diversity in the Board of Directors (PAI 13),
- Lack of due diligence to identify, prevent, mitigate and address adverse human rights impacts (additional social PAI 10).

The PPF APG board determines the strategy, mission, vision, objectives and policy principles of the fund. These objectives and policy principles are guidance for decision-making, implementation, accountability, advice and supervision. They apply to all parties who work for us on our pension schemes. The board is responsible for developing PPF APG's strategy and policy. APG periodically reports and advises PPF APG on the implementation of the Responsible Investment Policy (RI policy).

We use different methods to address, identify and prioritize the main adverse effects. Based on the scientific research and dialogue with our stakeholders (including our beneficiaries), we have identified the main potential and actual risks of adverse impacts on society and the environment. We have prioritized these based on the severity, magnitude and irreversibility of the greatest potential and actual risks. The measures consist of the following parts of our RI policy: exclusion policy, inclusion policy, active stewardship (voting and engagement), the SDI approach and our climate change policy. In this chapter, we also discuss in detail the manner in which these methodologies are implemented and the margins of error associated with them.

In **chapter 3** we describe how our asset manager engages. In terms of engagement, PPF APG adheres to the Dutch Stewardship Code, which sets out expectations for asset managers with regard to fulfilling stewardship responsibilities. In this section, we explain how we conduct the dialogue with companies in which we invest, how we monitor progress and how we vote at annual shareholder meetings.

In **chapter 4** we describe the international standards used by PPF APG. In this section, we explain how we comply with these standards and participate in relevant initiatives to comply with these standards.

We describe the “historical comparison” in **chapter 5**. Among other things, we explain how the method for calculating PAI indicators has been adjusted compared to 2022.

1. Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

In het overzicht hieronder staan de belangrijkste ongunstige effecten waar PPF APG rekening mee houdt. Hierin geven we aan welke maatregelen we nemen om het ongunstige effect te beperken. Daarnaast worden in de tabel voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen genoemd.¹ Deze maatregelen bestaan uit de volgende onderdelen van ons VB-beleid: uitsluitingsbeleid, insluitingsbeleid, actief aandeelhouderschap (stemmen en engagement), de SDI-aanpak en ons VB Beleid (klimaat).

Vanwege definitieverschillen is het niet mogelijk exact te bepalen welke gedeelte van de portefeuille is belegd in 'ondernemingen'. We weten echter dat bijvoorbeeld beleggingen in staatsobligaties, vastgoedfondsen, geldmarktbeleggingen en bepaalde derivaten die niet gelinkt zijn aan ondernemingen, hier geen onderdeel van zijn. Een conservatieve aanname is dat 69,8 % (peiljaar 2022: 70,0 %) is belegd in ondernemingen. Daarom moeten de dekkingen in de volgende tabel kleiner zijn dan of gelijk zijn aan dit percentage.

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd						
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
Broeikasgas-emissies	1. BKG-emissies	Scope 1- BKG-emissies	29.927 tCO ₂ e [49,2 %]	29.450 tCO ₂ e [45,7 %]	Berekening: PAI 1 weerspiegelt de som van alle broeikasgasemissies (scope 1, scope 2 en scope 3) uitgedrukt in metrische ton koolstofdioxide-equivalenten (t CO ₂ e). Eerst berekenen we het aandeel van de broeikasgasemissies dat aan een belegging wordt toegeschreven door het aandeel van deze te berekenen in verhouding tot de totale ondernemingswaarde van het bedrijf waarin we investeren. Vervolgens wordt dit aandeel vermenigvuldigd met de totale broeikasgasemissies van het betreffende bedrijf waarin wordt geïnvesteerd. De toerekenbare broeikasgasemissies worden vervolgens geaggregeerd voor alle beleggingen met beschikbare broeikasgasgegevens.	Genomen maatregelen (PAI 1-3) <i>Beleggingen</i> - We investeerden in 2023 bijvoorbeeld in Vestas Wind Systems (fabrikant van windturbines). Ook investeerde PPF APG in 2023 in een groene obligatie van chemiebedrijf Air Products and Chemicals Inc. om grootschalige groene en blauwe waterstofprojecten te financieren, en die rechtstreeks bijdraagt aan SDG 7. De opbrengst van de obligatie zal ook worden gebruikt om te investeren in groene/ blauwe ammoniakproductieprojecten en infrastructuur voor de omzetting van waterstof of ammoniak, en voor de financiering van technologieën voor koolstofafvang en de ontwikkeling, bouw en installatie van productiefaciliteiten voor duurzame vliegtuigbrandstof. - Ook hebben we geparticipeerd in duale groene obligatie van Neste waarvan de opbrengst zal worden gebruikt voor de financiering van de ontwikkeling, exploitatie, onderhoud en uitbreiding van hernieuwbare en circulaire oplossingen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. - We hebben in 2023 ook geparticipeerd in een groene obligatie van autoproducent Mercedes Benz waar een groot deel (> 50%) van de opbrengst naar de ontwikkeling van elektrische auto's gaat.
		Scope 2- BKG-emissies	8.475 tCO ₂ e [49,4 %]	7.253 tCO ₂ e [45,7 %]		
		Scope 3- BKG-emissies	283.838 tCO ₂ e [48,1 %]	228.989 tCO ₂ e [45,7 %]		
		Totale BKG-emissies	322.240 tCO ₂ e	265.692 tCO ₂ e		

¹ Welke beleggingscategorieën vallen binnen het toepassingsgebied van de genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen wordt duidelijk in tabel 2 in hoofdstuk 2.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
				<p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor gegevens over de uitstoot van broeikasgassen beschikbaar waren. Als dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, werden geen emissies aan de investering toegeschreven.</p> <p>De dekking is niet voor alle ondernemingen beschikbaar.</p> <p>Merk op dat de waarde van deze parameter niet alleen afhangt van de beleggingskeuzes die we maken, maar ook van onze omvang.</p>	<p>Engagement</p> <ul style="list-style-type: none"> In het kader van het Focus Engagement Plan heeft onze uitvoerder in 2023 de actieve deelname aan Climate Action 100+ voortgezet als lead engager voor de cementbedrijven Holcim en Heidelberg, en autoproducent Stellantis. Ook leidt onze uitvoerder nu de engagements voor drie van de vijf nieuw toegevoegde Climate Action 100+ bedrijven in Azië; Iron & Steel, Samsung Electronics en Tata Steel. In de rol van lead engager richt onze uitvoerder zich op het aanpakken van de materiële (financiële) risico's en kansen van klimaatverandering, en het bevorderen van de energietransitie. We moedigen deze bedrijven aan om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 te halveren en tegen 2050 netto-nul te zijn, in overeenstemming met het Klimaatakkoord van Parijs. Bovendien verwachten we van bedrijven dat ze onder toezicht van de raad van bestuur een solide ondernemingsbestuur ontwikkelen rond klimaatrisico's en -kansen en hen aanmoedigen actie te ondernemen om de uitstoot van broeikasgassen in de hele waardeketen te verminderen. Tot slot pleiten we voor transitieplannen en openbare rapportage in overeenstemming met de aanbevelingen van de Taskforce on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) en andere relevante sectorale en regionale richtlijnen. Mede namens PPF APG heeft onze uitvoerder in 2023 deelgenomen aan de Dutch Climate Coalition (DCC). DCC liet in 2023 een analyse uitvoeren naar de klimaatpak van vijf grote Europese olie- en gasbedrijven. Deze informatie hebben we gebruikt voor het engagement met een aantal van deze bedrijven. Concreet vragen we ze hun activiteiten in lijn te brengen met het beperken van de opwarming van de aarde met maximaal 1,5 °C. We zien dit samenwerkingsverband als een aanvulling op CA100+ om engagement te voeren met bedrijven die we anders niet voldoende kunnen bereiken. <p>Stemmen</p> <ul style="list-style-type: none"> In het aandeelhoudersseizoen 2023 heeft onze uitvoerder ons aangescherpte stembeleid op het gebied van klimaat verder toegepast op de beursgenoteerde bedrijven in de portefeuille. PPF APG hanteert strengere criteria voor het stemmen over klimaat bij energiebedrijven en andere bedrijven met een grote klimaatimpact: <ul style="list-style-type: none"> We stemmen alleen vóór het klimaatplan van een bedrijf als aan een aantal voorwaarden is voldaan, waaronder een strategie die aantoonbaar in lijn is met het Klimaatakkoord van Parijs om de wereldwijde opwarming te beperken tot 1,5° C. We steunen in beginsel klimaatresoluties ingediend door aandeelhouders, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dat niet te doen.
2.	Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoetafdruk	455,8 tCO ₂ e per miljoen EUR belegd [47,8 %]	400,0 tCO ₂ e per miljoen EUR belegd [45,7 %]	<p>Berekening: PAI 2.2 wordt berekend door de koolstofvoetafdruk van alle bedrijven waarin wordt belegd te aggregeren (d.w.z. de broeikasgasemissies van de bedrijven waarin wordt geïnvesteerd in scope 1, 2 en 3 in t CO₂e per belegde miljoen EUR), waarbij elke koolstofvoetafdruk wordt gewogen naar het aandeel van de respectievelijke belegging in de totale portefeuille van PPF APG.</p> <p>Data-analyse: De De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor gegevens over de CO₂-voetafdruk beschikbaar waren (d.w.z. emissiegegevens van scope 1, 2 en 3, en de ondernemingswaarde). Beleggingen waar dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening van de CO₂-voetafdruk.² De dekking is niet voor alle ondernemingen beschikbaar.</p> <p>De dekking is niet voor iedere onderneming beschikbaar.</p> <p>Merk op dat deze indicator, in tegenstelling tot de indicatoren van nr. 1, niet afhankelijk is</p>

2 Het uitsluiten van beleggingen zonder gegevens in de berekening van PAI-indicatoren is wiskundig identiek aan het aannemen van de (gewogen) gemiddelde waarde van de beleggingen waarvoor wél gegevens beschikbaar zijn, voor alle beleggingen waarvoor géén gegevens beschikbaar zijn. We lichten dit toe omdat het vereiste is om over 'alle beleggingen' te moeten rapporteren.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
				van onze omvang. In andere uitingen waarin we van onze koolstofvoetafdruk spreken, wordt deze vaak gerelateerd aan de omvang van onze aandelen- en kredietportefeuilles, in plaats van onze totale portefeuille. Dit kan een andere uitkomst geven	<ul style="list-style-type: none"> o We stemmen alleen voor de (her)benoeming van de voorzitter van de raad van commissarissen/ niet-uitvoerend bestuur als het bedrijf volledig en transparant is over zijn CO₂-uitstoot. o We stemmen alleen in met beloningsvoorstellen als klimaatdoelstellingen deel uitmaken van het beloningsbeleid. <p>- Mede namens PPF APG diende onze uitvoerder in 2023 een aandeelhoudersvoorstel in bij Toyota Motors. Daarin vroegen we de autofabrikant om openheid over de klimaatlobby van het bedrijf en wat het doet om klimaatbeleid te beïnvloeden. Ook was onze uitvoerder mede-indiener van een voorstel bij Engie. Onze vermogensbeheerder vroeg de elektriciteitsproducent zijn klimaatstrategie voor te leggen aan de aandeelhouders. Het voorstel haalde niet het vereiste aantal stemmen.</p> <p>Gepland maatregelen</p> <p><i>Beleid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor PPF APG is het een Overtuiging om met haar beleggingen bij te dragen aan het klimaatakkoord van Parijs. We streven naar een absolute afname van de CO₂-voetafdruk van de aandelen- én bedrijfsobligatieportefeuille met 50% in 2030 (ten opzichte van 2019). - We beoordelen alle bedrijven waarin we via aandelen of obligaties kunnen beleggen aan de hand van criteria in ons insluitingsbeleid. In 2023 scherpten we deze beoordelingscriteria aan en voegden we nieuwe criteria toe. Op het gebied van klimaat scherpen we de criteria voor CO₂-reductiedoelstellingen aan en voeren we voor bedrijven in sectoren met een grote klimaatimpact (zoals bouwmaterialen, transport en metalen & mijnbouw) strengere normen in voor rapportage over CO₂-emissies. Dit aangescherpte insluitingsbeleid verwachten we in 2024 te implementeren.
3.	BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	1.314,6 tCO ₂ e per miljoen EUR omzet [48,2 %]	1.148,4 tCO ₂ e per miljoen EUR omzet [46,2 %]	<p>Berekening: PAI 3 wordt berekend door de broeikasgasintensiteit van alle bedrijven waarin wordt belegd te aggregeren (d.w.z. de broeikasgasemissies van de bedrijven waarin is geïnvesteerd in scope 1, 2 en 3 in t CO₂e per miljoen EUR omzet), waarbij elke broeikasgasintensiteit wordt gewogen naar het aandeel van de respectievelijke belegging in de totale portefeuille van PPF APG.</p> <p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor gegevens over de broeikasgasintensiteit beschikbaar waren (d.w.z. emissiegegevens van scope 1,2 en 3, en de omzet). Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.</p> <p>De dekking is niet voor alle ondernemingen beschikbaar.</p>	

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
4. Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	8,5 % [52,7 %]	9,5 % [45,1 %]	<p>Berekening: PAI 4 wordt berekend door de beleggingen in bedrijven die actief zijn in de fossiele brandstoffensector samen te voegen, gewogen naar het aandeel van de betreffende belegging in de totale portefeuille van PPF APG.</p> <p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor gegevens over de blootstelling aan de fossiele brandstoffensector beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.</p> <p>De dekking is niet voor alle ondernemingen beschikbaar.</p>	<p>Geplande maatregelen</p> <p><i>Beleggingen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - We bouwen onze beleggingen in bedrijven die hun omzet deels uit kolenmijnen (>5%) en teerzand (>1%) halen verder af. <p><i>Engagement</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Binnen de Dutch Climate Coalition (DCC) voeren we engagement met beleidsmakers en een aantal grote olie- en gasbedrijven.
5. Aandeel opwekking niet-hernieuwbare energie	<p>Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen.</p> <p>Aandeel van opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen</p>	<p>Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie 63,2 % [27,7 %]</p> <p>Aandeel van opwekking van niet-hernieuwbare energie 3,0 % [46,7 %]</p>	<p>Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie 71,1 % [9,1 %]</p> <p>Aandeel van opwekking van niet-hernieuwbare energie 2,9 % [43,9 %]</p>	<p>Berekening: PAI 5 wordt berekend door het percentage niet-hernieuwbare energieconsumptie/-productie (d.w.z. niet-hernieuwbare energieconsumptie/-productie gedeeld door de totale energieconsumptie/productie) van de bedrijven waarin wordt geïnvesteerd, op te tellen, waarbij elk percentage wordt gewogen door het relatieve aandeel van de betreffende belegging in de totale portefeuille van PPF APG.</p> <p>Als consumptie van niet-hernieuwbare energie wordt hier gezien de som van kolen, nucleair en niet bekendgemaakte energiebronnen, en ook biomassa. Als productie van niet-hernieuwbare energie wordt gezien kolen, kernenergie, gas en olie.</p> <p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op de beleggingen waarvoor gegevens over de consumptie/productie van niet-hernieuwbare energie beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.</p> <p>De dekking is (zeer) beperkt beschikbaar.</p>	Zie voor meer informatie over de genomen en geplande maatregelen bij indicator 1-3.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
6. Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaat-effecten	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaat-effecten.	[totaal 45,9 %]	[totaal 28,2 %]	Berekening: PAI 6 wordt berekend voor elke klimaatsector met een hoge impact (gecategoriseerd op basis van de dominante sector) door de energieverbruikintensiteiten van alle bedrijven waarin wordt belegd die actief zijn in de respectievelijke sector, samen te voegen, waarbij elke intensiteit wordt gewogen naar het aandeel van de belegging t.o.v. de totale portefeuille.	Zie voor meer informatie over de genomen en geplande maatregelen bij indicator 1-3.
	Land- en bosbouw, visserij	0,49 GWh per miljoen EUR belegd [0,0 %]	0,06 GWh per miljoen EUR belegd [0,0 %]	De intensiteit van het energieverbruik wordt uitgedrukt als het totale energieverbruik in GWh gedeeld door miljoen EUR omzet.	
	Mijnbouw en steenwinning:	0,88 GWh per miljoen EUR belegd [1,1 %]	1,31 GWh per miljoen EUR belegd [0,1 %]	Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor gegevens over de intensiteit van het energieverbruik en de klimaatsector met hoge impact beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.	
	Fabricage:	1,08 GWh per miljoen EUR belegd [9,6 %]	0,67 GWh per miljoen EUR belegd [3,2 %]		
	Elektriciteit, gas, stoom en klimaatregeling-sector:	5,36 GWh per miljoen EUR belegd [2,2 %]	2,41 GWh per miljoen EUR belegd [0,3 %]	De dekking per sector vertegenwoordigt het deel van de portefeuille waarvoor wij data beschikbaar hebben en actief is in de betreffende sector.	
	Watertoelevering; afvalwater:	0,72 GWh per miljoen EUR belegd [0,2 %]	0,35 GWh per miljoen EUR belegd [0,0 %]	Dit impliceert dat de dekking per sector sterk afhankelijk is van de vertegenwoordiging van de sectoren binnen de portefeuille. De totale dekking is de som van de dekkingen per sector en het deel van de portefeuille waarvoor uit de gegevens blijkt dat het bedrijf waarin wordt belegd niet actief is in een klimaatsector met een grote impact.	
	Constructie	0,15 GWh per miljoen EUR belegd [0,1 %]	0,16 GWh per miljoen EUR belegd [0,0 %]		
	Groot- en detailhandel	0,12 GWh per miljoen EUR belegd [1,4 %]	0,11 GWh per miljoen EUR belegd [0,2 %]	Mede omdat de indicator per sector wordt gerapporteerd, is de dekking zeer beperkt beschikbaar.	
	Transport en opslag:	1,71 GWh per miljoen EUR belegd [1,4 %]	0,76 GWh per miljoen EUR belegd [0,1 %]	Deze indicator is daarnaast bijzonder gevoelig voor uitschieters. We hebben vastgesteld dat enkele uitschieters een aanzienlijke impact hebben op de gerapporteerde PAI-indicator.	

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
	Vastgoedactiviteiten	0,44 GWh per miljoen EUR belegd [3,0 %]	0,05 GWh per miljoen EUR belegd [0,1 %]	We hebben een aantal van de grootste uitschieters handmatig, na een kwalitatieve analyse, gecorrigeerd of verwijderd.		
Biodiversiteit	7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden	Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/ activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten negatieve gevolgen voor die gebieden hebben.	2,3 % [48,6 %]	0,0 % [45,0 %]	<p>Berekening: PAI 7 wordt berekend door de beleggingen in bedrijven met activiteiten die een negatieve invloed hebben op biodiversiteitsgevoelige gebieden op te tellen, gewogen naar het relatieve aandeel van de betreffende investering in de totale portefeuille.</p> <p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor gegevens beschikbaar waren over activiteiten die een negatieve invloed hebben op biodiversiteitsgevoelige gebieden. Voor investeringen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, gebruiken we het berekende aandeel van de bedrijven waarin is belegd waarvan de gegevens wel beschikbaar waren.</p> <p>De dekking is niet voor alle ondernemingen beschikbaar.</p> <p>Het beperkte verschil in gerapporteerde waarde tussen 2022 en 2023 is vooral toe te schrijven aan het feit dat we voor onze alternatieve beleggingen, van externe managers meer data ontvangen hebben.</p>	<p>Genomen maatregelen</p> <p><i>Beleggingen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - In 2023 investeerde PPF APG in een groene obligatie van Stora Enso waarvan een belangrijk deel van de opbrengsten gaan naar Sustainable Forest Management waarbij er ook een focus ligt op biodiversiteit. Een ander belangrijk gebruik van de opbrengst is producten, productietechnologieën en processen die zijn aangepast aan de circulaire economie. <p>Geplande maatregelen</p> <p><i>Beleid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - In 2023 hebben we het traject voor aanscherping en toevoeging van criteria voor ons insluitingsbeleid in gang gezet en goedgekeurd. Dit aangescherpte insluitingsbeleid verwachten we vanaf 2024 te implementeren. - Op het gebied van biodiversiteit gaat het onder meer om de volgende nieuwe criteria: <ul style="list-style-type: none"> o Vee- en sojabedrijven moeten conversievrije en ontbossingsvrije doelstellingen hebben; o Bedrijven met een hoog risico op biodiversiteitsverlies moeten beleid hebben op het gebied van ontbossing en/of biodiversiteit; o Van bedrijven met een grote ecologische voetafdruk verwachten we dat ze een water- en afvalbeheerprogramma hebben; o De negatieve invloed die een bedrijf heeft op biodiversiteit-gevoelige gebieden wegen we mee. <p>De door de ondernemingen waarin wordt belegd veroorzaakte emissies in water zijn voor ons in 2023 geen specifiek focusthema geweest.</p> <p>Het door de ondernemingen waarin wordt belegd geproduceerde gevaarlijke/ radioactieve afval, is voor ons in 2023 geen specifiek focusthema geweest.</p>

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
Watergehalte	8. Emissies in water	Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	0,1 metrisch ton per miljoen EUR belegd [2,1 %]	0,1 metrisch ton per miljoen EUR belegd [1,2 %]	<p>Berekening: PAI 8 wordt berekend door de metrische tonnen emissies naar water per geïnvesteerd miljoen euro van alle bedrijven waarin wordt belegd, op te tellen, waarbij elke waarde wordt gewogen naar het aandeel van de betreffende belegging in de totale portefeuille van PPF APG.</p> <p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op de beleggingen waarvoor gegevens over wateremissies beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.</p> <p>De dekking is zeer beperkt beschikbaar.</p>	
Afval	9. Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval	Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	1,0 metrisch ton per miljoen EUR belegd [20,2 %]	72,0 metrisch ton per miljoen EUR belegd [3,7 %]	<p>Berekening: PAI 9 wordt berekend door het aggregeren van tonnen gevaarlijk en radioactief afval per miljoen euro belegd, waarbij elke waarde wordt gewogen op basis van het relatieve aandeel van de betreffende belegging in de totale portefeuille van PPF APG.</p> <p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor gegevens over gevaarlijk en radioactief afval beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.</p> <p>Hoewel we een toename zien in de dekking ten opzichte van vorig jaar, is de dekking alsnog zeer beperkt beschikbaar.</p> <p>Deze PAI-indicator is bijzonder gevoelig voor uitschieters. We hebben vastgesteld dat enkele uitschieters een aanzienlijke impact hebben op de gerapporteerde PAI-indicator. Onze gegevensleverancier veranderde de methodologie tussen de twee referentiejaren, wat resulteerde in wat minder uitschieters in 2023.</p>	

Indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping						
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden	10. Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	1,2 % [51,3 %]	1,1 % [45,0 %]	<p>Berekening: PAI 10 wordt berekend door de beleggingen in bedrijven die betrokken zijn geweest bij overtredingen van de principes van het UN Global Compact of de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen op te tellen, gewogen naar het aandeel van de betreffende belegging in de totale beleggingsportefeuille.</p> <p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor dergelijke gegevens beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.</p> <p>De dekking is niet voor alle ondernemingen beschikbaar.</p>	<p>Genomen maatregelen</p> <p>Beleid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eén van de standaard afspraken in de overeenkomsten die we aangaan met beheerders van beleggingen op de private markt om bij elke belegging rekening te houden met de beginselen van het VN Global Compact. Ook spreken we met beheerders af dat ze ons onverwijld op de hoogte te stellen van elk significant ESG incident of controversie in verband met een schending van de VN Global Compact beginselen. <p>Engagement</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ons insluitingsbeleid voor aandelen en bedrijfsobligaties is gebaseerd op de VN Global Compact-thema's (mensenrechten, arbeid, milieu en anticorruptie) en de eisen van investeerders en bedrijven op basis van de OESO-richtsnoeren. In 2023 is er op basis van het insluitingsbeleid met een groot aantal bedrijven engagement gevoerd gericht op het voorkomen en mitigeren van schendingen van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO richtsnoeren, en het bevorderen van procedures en compliance mechanismen voor het monitoren van de naleving hiervan. We publiceren jaarlijks over onze engagements met bedrijven in lijn met het IMVB convenant: <ul style="list-style-type: none"> o Elk jaar publiceren wij een overzicht van alle bedrijven waarmee wij in het betreffende jaar engagement hebben gevoerd. o Op de website en in het jaarverslag publiceren wij over de voortgang van engagement met specifieke bedrijven. o In onze rapportage over de resultaten van engagement geven wij inzicht in de resultaten van de in het vorige jaar afgesloten engagements voor beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties in het kader van ons Insluitingsbeleid. - Mensenrechten is in 2023 een belangrijk thema geweest in onze gesprekken met bedrijven. In de loop van 2023 gingen we in gesprek met autofabrikanten, voedselproducenten, bedrijven in de agrarische sector en bedrijven die zich bezighouden met hernieuwbare energie over mensenrechten. <ul style="list-style-type: none"> o Van autofabrikanten verwachten wij dat zij mensenrechtenschending bij de winning van materialen voor elektrische auto's voorkomen. o Van voedselproducenten en bedrijven uit de landbouwsector verwachten wij dat zij zich inzetten om er voor te zorgen dat de mensen die (indirect) voor hen werken een leefbaar loon krijgen. o Van bedrijven die zich bezighouden met hernieuwbare energie verwachten wij dat zij bij nieuwe projecten voor hernieuwbare energie rekening houden met de rechten van alle betrokken partijen.³

3 Die lijst geeft een overzicht van de bedrijven waarmee onze vermogensbeheerder namens ons engagement heeft gevoerd en die in 2022 zijn afgesloten

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
					<p>Stemmen</p> <ul style="list-style-type: none"> - In het aandeelhoudersseizoen 2023 heeft onze uitvoerder ons aangescherpte stembeleid op het gebied van mensenrechten verder toegepast op de beursgenoteerde bedrijven in de portefeuille. Zo stemden we in 2023 onder meer tegen de (her)benoeming van bestuursvoorzitters bij twee grote multinationals, omdat deze bedrijven drie jaar achterelkaar onvoldoende presteerden in de Corporate Human Rights Benchmark (CHRB). <p>Geplande maatregelen</p> <p><i>Beleid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ook in 2024 blijven we beoordelen of bedrijven betrokken zijn bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen. Met bedrijven in de portefeuille die niet aan onze eisen voldoen voeren we engagement. - Onder ons insluitingsbeleid verwachten we van bedrijven in sectoren met een hoog risico op omkoping en corruptie (bijvoorbeeld banken) dat zij een klokkenluidersregeling hebben. <p><i>Engagement</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zijn bedrijven actief in gebieden met een verhoogd risico op mensenrechtenschendingen? Dan verwachten we dat ze een goed mensenrechtenbeleid hebben. - Van bedrijven in sectoren met een verhoogd risico op mensenrechtenschendingen verwachten we dat ze kunnen aantonen dat ze een mensenrechtenbeleid hebben. Afhankelijk van de branche kunnen wij bijvoorbeeld een verbeterprogramma voor gemeenschapsbetrokkenheid opvragen.
11.	Ontbreken van procedures en compliance-mechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN-beginselen of OESO-richtsnoeren kunnen worden aangepakt	33,7 % [42,9 %]	28,2 % [39,1 %]	<p>Berekening: PAI 11 wordt berekend door de investeringen in bedrijven samen te voegen die niet beschikken over processen en nalevingsmechanismen om de naleving van de UN Global Compact-principes en de OESO-principes te monitoren, gewogen naar het aandeel van de betreffende belegging in de totale portefeuille van PPF APG.</p> <p>Data-analyse: De De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op de beleggingen waarvoor dergelijke gegevens beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.</p> <p>Getoetst is of een bedrijf op elementen van het Global Compact en de richtsnoeren van de OESO een beleid heeft dat niet als “poor” wordt aangemerkt.</p> <p>De dekking is beperkt beschikbaar.</p> <p>Genomen maatregelen</p> <p>Geplande maatregelen</p>

12. Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd	9,8 % [6,0 %]	9,4 % [2,5 %]	<p>Berekening: PAI 12 wordt berekend door de niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen (d.w.z. het verschil tussen het gemiddelde bruto-uurloon van mannelijke en vrouwelijke werknemers, uitgedrukt als percentage van het bruto-uurloon van mannen) van alle bedrijven waarin wordt geïnvesteerd, bij elkaar op te tellen, waarbij elke observatie gewogen naar het aandeel van de desbetreffende belegging in de totale beleggingsportefeuille.</p> <p>Data-analyse: De De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op de beleggingen waarvoor niet-gecorrigeerde gegevens over de loonkloof tussen mannen en vrouwen beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.</p> <p>Hoewel we een toename zien in de dekking ten opzichte van vorig jaar, is de dekking nog zeer beperkt beschikbaar. Interpretatie van de gerapporteerde waarde is daardoor beperkt mogelijk.</p>	De gemiddelde niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen van ondernemingen waarin we beleggen, is voor ons in 2023 geen specifiek focusthema geweest.
13. Genderdiversiteit raads van bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden in de raad van bestuur	31,8 % [34,4 %]	31,0 % [33,9 %]	<p>Berekening: PAI 13 wordt berekend door de genderdiversiteit in het bestuur (d.w.z. het percentage niet-vrouwelijke bestuursleden van alle bestuursleden) van alle bedrijven waarin wordt belegd samen te voegen, waarbij de genderdiversiteit in het bestuur wordt gewogen op basis van het aandeel van de betreffende belegging in de totale portefeuille.</p> <p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op de beleggingen waarvoor gegevens over genderdiversiteit in het bestuur beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.</p> <p>De dekking is beperkt beschikbaar.</p>	<p>Genomen maatregelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als gevolg van ons aangescherpte stembeleid hebben we in 2023 tegen de zittende leden van de benoemingscommissie gestemd of hebben we geen stem uitgebracht als het bestuur niet ten minste 30% divers was in termen van geslacht. Voor bedrijven zonder formele benoemingscommissie hebben we ook tegen gestemd of stemmen onthouden ten aanzien van de herbenoeming van de hele raad van bestuur, behalve aan nieuwe kandidaten. <p>Geplande maatregelen</p> <p><i>Beleid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - We wegen de kwaliteit van de diversiteitsprogramma's van bedrijven mee als onderdeel in het insluitingsbeleid. In 2023 scherpten we onze beoordelingscriteria voor ons insluitingsbeleid aan en voegden we nieuwe criteria toe. Een nieuw criterium is dat we van alle bedrijven enige mate van genderdiversiteit verwachten in de raad van bestuur. Het aangescherpte insluitingsbeleid verwachten we vanaf 2024 te implementeren.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
					Engagement & stemmen - We verwachten van bedrijven dat ze bij bestuurdersbenoemingen rekening houden met diversiteit. Ook moeten ze een duidelijke governance-structuur hebben om diversiteit binnen de organisatie te bevorderen en toelichten hoe dit aansluit bij het bredere personeelsmanagement. We verwachten dat bedrijven rapporteren over aanpak, prestaties en voortgang met betrekking tot diversiteit in het bestuur, hoger management en het bedrijf als geheel.
14. Blootstelling aan controversiële wapens (anti-personeelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	0,0 % [52,0 %]	0,0 % [45,3 %]	Berekening: PAI 14 wordt berekend door de beleggingen in bedrijven die betrokken zijn bij controversiële wapens op te tellen, gewogen naar het relatieve aandeel van de betreffende investering in de totale beleggingsportefeuille. Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op de beleggingen waarvoor dergelijke gegevens beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening. Dit cijfer is nul. Volgens ons uitsluitingsbeleid beleggen wij niet in controversiële wapens..	Genomen maatregelen & geplande maatregelen We beleggen niet in bedrijven die betrokken zijn bij controversiële wapens. Daartoe beleggen wij niet in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, verkoop of distributie van: - Clustermunitie; - antipersoonsmijnen; - nucleaire, chemische of biologische wapens.

Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen

Beleggingen in staatsobligaties en supranationale beleggingen vormen 24,5 % (referentiejaar 2022: 25,1 %) van alle activa onder beheer op basis van de intrinsieke waarde. Daarom moeten de dekkingen in de volgende tabel kleiner zijn dan of gelijk zijn aan deze verhouding.

Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen					
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Ecologisch 15. BKG-intensiteit	BKG-intensiteit van landen waarin is belegd	315,5 ton per miljoen EUR BBP [23,5 %]	226,4 ton per miljoen EUR BBP [23,8 %]	Berekening: PAI 15 wordt berekend door de broeikasgasintensiteit (d.w.z. de broeikasgasemissies van de landen waarin wordt geïnvesteerd in scope 1, 2 en 3 in t CO2e per miljoen EUR BBP) van alle landen waarin wordt geïnvesteerd samen te voegen, waarbij elke broeikasgasintensiteit wordt gewogen naar het aandeel van de relevante belegging in de totale beleggingen in staats- en supranationale instellingen.	Genomen maatregelen - We verwijzen naar de 'genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen' beschreven bij PAI 1-3. Beleggingen - In 2023 hebben we ook belegd in de tweede Nederlandse groene staatsobligatie. De opbrengst gaat naar projecten om klimaatverandering aan te pakken en Nederland klimaatbestendig te maken. Voorbeelden hiervan zijn investeringen in het verbeteren van de waterkwaliteit, het aanleggen en versterken van waterkeringen en klimaatbestendige ruimtelijke ordening.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
					<p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor gegevens over de broeikasgasintensiteit beschikbaar waren. Beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, zijn niet meegenomen in de berekening.</p> <p>De dekking is zeer beperkt beschikbaar.</p> <p>Onze gegevensleverancier v.w.b. de kapitaalmarkten heeft de methodologie tussen de twee referentiejaren gewijzigd om deze in lijn te brengen met de nieuwste Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF)-richtlijnen. Deze verandering leidt tot een significante verandering van de gerapporteerde PAI-indicator.</p>	
Sociaal	16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal), als bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht	Absolute waarde: 60 Relatieve waarde: 74,1 % [23,5 %]	Absolute waarde: 64 Relatieve waarde: 75,2 % [23,8 %]	<p>Berekening: Het absolute aantal wordt berekend door de landen waarin wordt geïnvesteerd te tellen die onderworpen zijn aan sociale schendingen. Het relatieve aantal wordt gedeeld door het aantal landen waarin wordt geïnvesteerd. De dekking geeft het relatieve portefeuillegewicht weer (gebaseerd op de intrinsieke waarde) waarvoor gegevens beschikbaar waren.</p> <p>Data-analyse: In tegenstelling tot andere indicatoren wordt hier een absolute waarde gerapporteerd, wat niet wordt gewogen met de omvang van onze beleggingen. Een schending in een klein, opkomend land weegt net zo zwaar als een schending in groot, ontwikkeld land. Dit terwijl de omvang van onze beleggingen in dat laatste land veel groter zijn. Daarnaast vindt een schending van sociale rechten relatief snel plaats (in 136 van de 175 landen met data is een vorm van schending waargenomen).</p>	<p>Genomen & geplande maatregelen</p> <p><i>Beleid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - We sluiten staatsobligaties uit die zijn uitgegeven door landen die onderworpen zijn aan een wapenembargo door de VN-Veiligheidsraad en/of de Europese Unie. Met betrekking tot wapenembargo's van de EU verwijzen we naar bindende wapenembargo's die gebaseerd zijn op een besluit van de Raad van de EU. Alle obligaties van soevereine en sub-soevereine emittenten vallen binnen het toepassingsgebied van het uitsluitingsbeleid. Het gaat dan om obligaties uitgegeven door provincies of gemeenten. Obligaties uitgegeven door quasi-overheden, agentschappen, multilaterale en unilaterale banken, staatsbedrijven, enz. vallen niet binnen het toepassingsgebied. - Ook sluiten we landen met de laagste 10% score op de 'Voice & Accountability' index van de Wereldbank die de mate weergeeft waarin de burgers van een land kunnen deelnemen aan de selectie van hun regering, evenals de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van vereniging en vrije media.

Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva

Beleggingen in Vastgoed maken 10,6 % (peiljaar 2022: 11,7 %) uit van het beheerd vermogen op basis van de intrinsieke waarde. Daarom moeten de dekkingen in de volgende tabel kleiner zijn dan of gelijk zijn aan deze verhouding.

Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva						
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
Fossiele brandstoffen	17. Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren of produceren van fossiele brandstoffen	Beursgenoteerd vastgoed 0,3 % [3,8 %] Direct vastgoed: verwaarloosbaar	Beursgenoteerd vastgoed: 0,5 % [4,6 %] Direct vastgoed: verwaarloosbaar	Berekening: PAI 17 wordt berekend door de beleggingen in onroerend goed betrokken bij fossiele brandstoffen op te tellen, gewogen naar het relatieve aandeel van de betreffende beleggingen in de totale portefeuille. Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op de activa in onroerend goed waarvoor gegevens over de betrokkenheid bij fossiele brandstoffen beschikbaar waren. Voor vastgoedbeleggingen zonder beschikbare gegevens gebruiken we het aandeel van de investeringen in onroerend goed dat betrokken is bij fossiele brandstoffen, berekend op basis van het aantal vastgoedbeleggingen mét beschikbare gegevens.	Op basis van de aard van onze beleggingen in de vastgoedportefeuille achten we de blootstelling van onze vastgoedactiva aan fossiele brandstoffen verwaarloosbaar.
Energie-efficiëntie	18. Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva	41,7 % [6,7 %]	31,4 % [6,6 %]	Berekening: PAI 18 wordt berekend door de beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva op te tellen, gewogen naar het aandeel van de betreffende belegging in de totale beleggingen in vastgoedactiva. Data-analyse: Degerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op de beleggingen waarvoor gegevens over de energie-inefficiëntie beschikbaar waren. Voor vastgoedinvesteringen zonder beschikbare data gebruiken we het aandeel investeringen in energie-inefficiënte vastgoedactiva, berekend op basis van de vastgoedinvesteringen mét beschikbare data. De dekkingen hebben betrekking op de volledige portefeuille en zijn niet beperkt tot het totale aandeel onroerend goed.	Genomen maatregelen <i>Beleid</i> - Onze vermogensbeheerder meet en rapporteert over de CO ₂ -voetafdruk van de vastgoedportefeuille. Ons doel voor 2030 is dat de vastgoedportefeuille gemiddeld is afgestemd op Parijs op basis van de CRREM-trajecten. Voor nieuwe particuliere investeringen in onroerend goed is afstemming op de CRREM-trajecten vereist en opgenomen in juridische documentatie. Ook eisen we dat private beleggingen in vastgoed deelnemen aan de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) en toewerken naar een vier- of vijfsterrenscore. In beursgenoteerd vastgoed moedigen we vastgoedfondsen aan om zich aan te sluiten bij de CRREM-trajecten en voldoende gegevens beschikbaar te stellen voor beoordeling. <i>Engagement</i> - Sinds 2022 zijn we ons aangesloten bij het Global Real Estate Engagement Network (GREEN). Het doel is om gezamenlijk samen te werken met de vastgoedsector om zijn ecologische voetafdruk te verkleinen en de vooruitgang te beheren ten opzichte van wetenschappelijk onderbouwde doelstellingen van Parijs, zoals de CRREM-trajecten.

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
				<p>Voor een groot deel van de vastgoedportefeuille wordt de blootstelling aan inefficiënte vastgoedactiva gemonitord via CRREM-compliance, en niet in overeenstemming met de voorgeschreven SFDR-formule. De CRREM-trajecten zijn wetenschappelijk onderbouwd en er wordt aangenomen dat deze trajecten strenger zijn dan de formule van de SFDR. Verder kan de formule zoals voorgeschreven door de SFDR alleen worden toegepast op beleggingen in Europa, terwijl het product beleggingen wereldwijd omvat. Tenslotte zijn de definities van b.v. NZEB-regels zijn tot nu toe niet in alle lidstaten beschikbaar. PPF APG is dan ook van mening dat de CRREM-methodologie een conservatievere benadering is.</p> <p>https://www.crrem.org/</p> <p>De gegevens die voor deze analyse worden gebruikt, zijn afkomstig van GRESB, dat gegevens voor het voorgaande jaar rapporteert in Q4 van het volgende jaar. De ingediende datapunten zijn dus cijfers van 2022. Deze worden echter beschouwd als geldige schattingen voor de gegevens van 2023, aangezien de samenstelling van de portefeuille in de loop van de tijd relatief stabiel blijft en de variantie van de energie-inputs historisch gezien niet meer dan 10% heeft bedragen.</p>	

Aanvullende klimaat- en andere milieu-indicatoren

Vanwege definitieverschillen is het niet mogelijk exact te bepalen welke gedeelte van de portefeuille is belegd in 'ondernemingen'. We weten echter dat bijvoorbeeld beleggingen in staatsobligaties, vastgoedfondsen, geldmarktbeleggingen en bepaalde derivaten die niet gelinkt zijn aan

ondernemingen, hier geen onderdeel van zijn. Een conservatieve aanname is dat 69,8 % (peiljaar 2022: 70,0 %) is belegd in ondernemingen. Daarom moeten de dekkingen in de volgende tabel kleiner zijn dan of gelijk zijn aan dit percentage.

Aanvullende klimaat- en andere milieu-indicatoren

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Emissies 4.	Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstof-emissiereductie	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie	53,6 % [49,3 %]	58,7 % [46,1 %]	<p>Berekening: Deze optionele PAI 4 wordt berekend door de beleggingen in bedrijven zonder initiatieven voor CO₂-emissiereductie bij elkaar op te tellen, gewogen naar het relatieve aandeel van de betreffende belegging in de totale portefeuille.</p> <p>Zie voor meer informatie over de genomen en geplande maatregelen bij indicator 1-3.</p>

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
				<p>Data-analyse: De gerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor gegevens over initiatieven ter vermindering van de CO₂-uitstoot beschikbaar waren. Voor beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, gebruiken we het berekende aandeel van de bedrijven waarin wordt belegd waarvoor wél beschikbare gegevens beschikbaar zijn.</p> <p>Het gaat hier om doelstellingen die expliciet in lijn zijn met het Science Based Target Initiative, wat nog niet alle sectoren omvat. Data ten behoeve van dit gegeven is ruim beschikbaar</p> <p>De dekking is niet voor alle ondernemingen beschikbaar.</p>	

Aanvullende indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping

Vanwege definitieverschillen is het niet mogelijk exact te bepalen welke gedeelte van de portefeuille is belegd in 'ondernemingen'. We weten echter dat bijvoorbeeld beleggingen in staatsobligaties,

vastgoedfondsen, geldmarktbeleggingen en bepaalde derivaten die niet gelinkt zijn aan ondernemingen, hier geen onderdeel van zijn. Een conservatieve aanname is dat 69,8 % (peiljaar 2022: 70,0 %) is belegd in ondernemingen. Daarom moeten de dekkingen in de volgende tabel kleiner zijn dan of gelijk zijn aan dit percentage.

Aanvullende indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping						
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
Mensenrechten 9.	Ontbreken van een mensenrechtenbeleid	Aandeel beleggingen in entiteiten zonder mensenrechtenbeleid	41,5 % [41,9 %]	64,9 % [38,8 %]	<p>Berekening: Deze optionele PAI 10 wordt berekend door de beleggingen in bedrijven zonder due diligence op het gebied van de mensenrechten op te tellen, gewogen naar het relatieve aandeel van de betreffende belegging in de totale portefeuille.</p> <p>Data-analyse: Degerapporteerde PAI-indicator is gebaseerd op beleggingen waarvoor gegevens over een gebrek aan due diligence op het gebied van de mensenrechten beschikbaar waren. Voor beleggingen waarvoor dergelijke gegevens niet beschikbaar waren, gebruiken we het berekende aandeel van de bedrijven waarin wordt belegd waarvoor wel gegevens beschikbaar zijn.</p>	<p>Genomen en geplande maatregelen</p> <p>Engagement</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zijn bedrijven actief in gebieden met een verhoogd risico op mensenrechtenschendingen? Dan verwachten we dat ze een goed mensenrechtenbeleid hebben. - Van bedrijven in sectoren met een verhoogd risico op mensenrechtenschendingen verwachten we dat ze kunnen aantonen dat ze een mensenrechtenbeleid hebben. Afhankelijk van de branche kunnen wij bijvoorbeeld een verbeterprogramma voor gemeenschapsbetrokkenheid opvragen. <p>Zie voor meer informatie over de genomen en geplande maatregelen bij indicator 10-11.</p>

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2023 [Dekking]	Effecten 2022 [Dekking]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
				<p>De dekking is niet voor alle ondernemingen beschikbaar.</p> <p>Onze gegevensleverancier v.w.b. kapitaalmarktbeleggingen heeft de methodologie tussen de twee referentiejaren gewijzigd. Deze verandering leidt tot een significante verandering van de gerapporteerde PAI-indicator.</p>	

2. Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

In het [VB Beleid](#) beschrijven we onze algehele benadering om de belangrijkste ongunstige effecten (Principal Adverse Impacts (PAI's)) van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren te identificeren en te prioriteren. Het VB beleid is goedgekeurd door het bestuur van PPF APG op 8 december 2022 en wordt tenminste eens in de vijf jaar geëvalueerd.

Governance

Verantwoord beleggen is verankerd in de governance-structuur en de beleggingsbesluitvormingsprocedures van PPF APG. Het PPF APG-bestuur stelt de missie, visie, doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het fonds vast. Deze doelstellingen en beleidsuitgangspunten zijn richtinggevend bij de besluitvorming, de uitvoering, de verantwoording, de advisering, en het toezicht. Ze gelden ook voor alle partijen die samen met of voor ons aan onze pensioenregelingen werken. Het PPF APG-bestuur is eindverantwoordelijk voor het gehele beleggingsproces en het in dit hoofdstuk beschreven beleid.

Het beleggingsbeleid staat beschreven in de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Ons VB-beleid is een integraal onderdeel van ons (strategisch) beleggingsbeleid en omvat alle beleggingscategorieën in onze portefeuille. In het VB-beleid leggen we vast welke duurzaamheidsdoelen we onszelf stellen, en hoe we van plan zijn deze doelen te halen. Beleggingen moeten voldoen aan het beleggingsbeleid en het VB-beleid. PPF APG heeft een aantal beleggingsovertuigingen die leidend zijn voor het opstellen en implementeren van het strategisch beleggingsbeleid. De beleidsmaatregelen en benaderingen van PPF APG voor het vaststellen en prioriteren van de belangrijkste ongunstige effecten worden regelmatig herzien en indien nodig bijgewerkt.

De uitvoering van het VB-beleid is door het PPF APG-bestuur uitbesteed aan vermogensbeheerder APG. APG laat door middel van een In Control Statement zien dat het de interne processen onder controle heeft.

Het bestuur van PPF APG houdt toezicht op de uitvoering van onder meer het VB beleid door APG. Het bestuur wordt daarbij bijgestaan door de Commissie Balansbeheer en Beleggingen, dat fungeert als klankbord voor het bestuur over het beleggingsbeleid van PPF APG. APG rapporteert en adviseert periodiek aan PPF APG, al dan niet via de Commissie Balansbeheer en Beleggingen, over de uitvoering van het VB beleid.

Meer informatie over hoe wij beleggen, beslissen over het beleggingsbeleid en welke richtlijnen wij onze uitvoerder meegeven staat op onze [website](#).

Identificatie van de belangrijkste ongunstige effecten

Op basis van het VB-beleid worden de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren door de beleggingen geïdentificeerd. Het VB-beleid benoemt PAI-indicatoren niet als zodanig, maar sommige VB-thema's zijn te relateren aan specifieke PAI-indicatoren die in deze verklaring zijn opgenomen. Voor de identificatie van de belangrijkste ongunstige effecten worden verschillende beleidsmethoden gehanteerd. De gehanteerde beleidsmethodiek voor de identificatie verschilt per beleggingscategorie in de portefeuille van PPF APG.

De volgende beleidsmaatregelen en benaderingen worden gehanteerd bij de identificatie van de belangrijkste ongunstige effecten, waarbij wordt gekeken naar de ernst, omvang en omkeerbaarheid van deze effecten:

- **VB beleid (klimaat)** – Klimaat is een integraal onderdeel van ons VB Beleid. Hierin adresseren we daadwerkelijke en potentiële negatieve effecten van klimaatrisico's en lichten we toe hoe we deze proberen te voorkomen en beperken. We meten de CO2-voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties.
- **Risicomanagementbeleid** – PPF APG heeft integraal risicomanagement ingericht. Dit beleid draagt bij aan het op een beheerste en integere wijze realiseren van de strategie en doelstellingen van het fonds. Een onderdeel van het integraal risicoraamwerk is de risicotaxonomie, waarin PPF APG de onderkende risico's beschrijft. ESG-risico maakt onderdeel uit van de risicotaxonomie. Voor elk risico in de risicotaxonomie heeft PPF APG een risicohouding, risicobereidheid en risico indicatoren en tolerantiegrenzen vastgesteld. Meer informatie vindt u op [deze](#) pagina onder het kopje 'hoe gaan we om met duurzaamheidsrisico's'.
- **Insluitingsbeleid** – Dit beleid is gebaseerd op UN Global Compact thema's (mensenrechten, arbeid, milieu en anti-corruptie) en eisen van investeerders en bedrijven op basis van de OESO-richtlijnen. Met deze screeningsmethode op basis van de insluitingscriteria identificeren wij ondernemingen in ons beleggingsuniversum op basis van de belangrijkste ongunstige effecten. De combinatie van

de klasse-relatieve en normatieve beoordelingen stelt PPF APG in staat om onderscheid te maken tussen (groepen van) bedrijven met relatief goede en zwakke prestaties in vergelijking met soortgelijke marktpartijen. Daarnaast wordt ook beoordeeld in hoeverre (groepen van) bedrijven zich (niet) aantoonbaar houden aan fundamentele normatieve normen. De classificatie is deels gebaseerd op externe informatie en deels kwalitatief op basis van APG-inzichten in de bedrijfs- en lange-termijnvooruitzichten van een bedrijf. Meer informatie vindt u op de [website](#) van onze uitvoerder.

- **Corporate Governance Raamwerk** – PPF APG onderschrijft het [corporate governance-raamwerk](#) van onze vermogensbeheerder, APG. Onze vermogensbeheerder initieert een dialoog met bedrijven als daar aanleiding toe is. We spreken dan van engagement; Daarnaast oefenen wij ons stemrecht uit bij alle bedrijven waarvoor wij op aandeelhoudersvergaderingen mogen stemmen.
- **Beleggen in duurzame ontwikkelingsdoelen (SDI's)** – We beoordelen hoe de producten en diensten van onze beleggingen bijdragen aan het bereiken van de Sustainable Development Goals (SDG's) zoals betaalbare en duurzame energie, veilige en duurzame steden en gemeenschappen, eerlijk werk en economische groei, en gezondheid en welzijn. We implementeren de overeengekomen definities, taxonomie en richtlijnen om actuele en toekomstige Sustainable Development Investments (SDI's) (beleggingen die bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen) te identificeren. We streven niet actief naar beleggingen die bijdragen aan de SDG's. Meer informatie vindt u op [deze](#) website van onze uitvoerder.

- **Uitsluitingsbeleid** – Op basis van de ernst, omvang en onomkeerbaarheid van risico's voor de samenleving en het milieu sluiten we bepaalde beleggingen uit. PPF APG belegt niet in bedrijven die betrokken zijn bij controversiële wapens en in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van tabak. Naast uitsluitingen die van toepassing zijn op bedrijven sluiten we ook staatsobligaties uit die zijn uitgegeven door landen die onderworpen zijn aan een wapenembargo van de VN Veiligheidsraad⁴ en/of de Europese Unie. Meer informatie vindt u [hier](#) ('Uitgesloten als belegging').
- **IMVB-convenant** – In het VB-beleid hebben wij doelstellingen voor 2025 opgenomen en leggen we uit hoe wij aan de afspraken van het IMVB-convenant voldoen. Met het convenant kiest PPF APG voor een aanpak waarbij de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's) als basis worden genomen om ongunstige effecten te identificeren, te prioriteren en te adresseren. Het IMVB-convenant liep formeel eind 2022 af; we bleven de afspraken van het convenant wel volgen. Het IMVB-convenant liep formeel eind 2022 af; we bleven de afspraken van het convenant wel volgen.

Tabel 2 geeft een overzicht per beleggingscategorie van de beleidsmaatregelen en de benaderingen van PPF APG om de belangrijkste ongunstige effecten te identificeren.

Beleggingscategorie	Beleid klimaatverandering en klimaatactieplan	Risicomanagement-beleid	Insluitingsbeleid	Corporate governance-raamwerk	SDI-benadering	Uitsluitingsbeleid
Beursgenoteerde aandelen	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bedrijfsobligaties	✓	✓	✓		✓	✓
Vastgoed ⁵	✓	✓		✓ (beursgenoteerd)	✓	✓
Hypotheken	✓	✓			✓	✓
Staatsobligaties	✓	✓			✓ ⁵	✓
Private equity	✓	✓			✓	✓
Infrastructuur	✓	✓			✓	✓
Alternative credits	✓	✓			✓	✓
Hedgefonds		✓				✓

Tabel 2: Beleggingscategorieën die vallen binnen de beleidsmaatregelen en -benaderingen van PPF APG

⁴ <https://www.un.org/securitycouncil/sanctions>

⁵ Uitsluitend voor obligaties die een label hebben.

Foutmarge

De foutmarge in de bovenstaande methodologieën is gelegen in de afhankelijkheid en de beschikbaarheid van informatie die door externe dataleveranciers wordt geleverd. Zowel de kwantitatieve data als het kwalitatieve oordeel van vermogensbeheerder APG zijn onder meer afhankelijk van de juistheid en volledigheid van deze externe (onderzoeks)informatie en data. De informatie over de CO₂-voetafdruk, kansen en risico's van klimaatverandering is mede afhankelijk van juiste, beschikbare en volledige informatie die door de onderliggende bedrijven in de portefeuille wordt gerapporteerd. Daarnaast is PPF APG voor de identificatie van ongunstige effecten afhankelijk van modellen. In deze modellen worden onzekerheden soms opgevangen door aannames of schattingen. Dit is van invloed op de uitkomsten van de modellen en kan van invloed zijn op de identificatie van de ongunstige effecten.

Prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten (PAI's)

PPF APG gebruikt verschillende methodieken om de prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten vast te stellen. Deze methodieken zijn mede gebaseerd op de periodieke rapportage van APG over het VB-beleid en de databronnen die worden gebruikt om de belangrijkste ongunstige effecten te identificeren. Op basis van deze rapportage en het advies door APG met betrekking tot de ernst, omvang en onomkeerbaarheid bepaalt PPF APG thematische aandachtsgebieden, op basis waarvan APG in de uitvoering de belangrijkste ongunstige effecten meeneemt. Daarnaast baseert PPF APG zich op rapportages over langere termijntrends en input van stakeholders, inclusief pensioendeelnemers van PPF APG bij het identificeren van de grootste potentiële en daadwerkelijke risico's op negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu.

In de uitvoering van het VB-beleid is aan de hand van focusgebieden een prioritering van belangrijkste ongunstige effecten aangebracht. De belangrijke thema's die we in ons beleid centraal stellen, zijn:

- Klimaatverandering en milieu;
- Respecteren van mensenrechten;
- Praktijken op het gebied van goed bestuur.

We leggen in ons VB-beleid verder uit waarom we deze thema's prioriteren en wat onze doelstellingen zijn.

Mede aan de hand van deze focusgebieden zijn door de vermogensbeheerder APG de relevante indicatoren van belangrijkste ongunstige effecten (PAI's) geïdentificeerd en geselecteerd. Hierbij wordt gekeken naar beschikbare data, die bij de uitvoering van het VB-beleid gebruikt kan worden om op te monitoren en te sturen. Op basis van de uitkomsten van deze identificatie zijn de huidige belangrijkste ongunstige effecten geprioriteerd voor PPF APG.

Op het gebied van milieu zijn dit:

- broeikasgasemissies (BKG- ofwel CO₂-emissies, PAI 1),
- de koolstofvoetafdruk (CO₂-voetafdruk PAI 2) en broeikasgas intensiteit (CO₂-intensiteit PAI 3) van ondernemingen,
- blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen (PAI 4),
- beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie (aanvullende milieu PAI 4).

De belangrijkste ongunstige effecten op het gebied van sociale en arbeidsomstandigheden zijn:

- schendingen van de VN Global Compact, de UN Guiding Principles on Business and Human Rights of OESO-richtlijnen voor ondernemingen (PAI 10),
- het gebrek aan genderdiversiteit in de Raad van Bestuur (PAI 13),
- ontbreken van due diligence voor het vaststellen, voorkomen, mitigeren en aanpakken van aantastingen van de mensenrechten (aanvullende sociale PAI 10)

Uitvoering en implementatie

Bij de uitvoering en implementatie in de praktijk van ons VB Beleid gebruiken we voor de verschillende beleidsmaatregelen en benaderingen verschillende methodologieën en bijbehorende gebruikte gegevensbronnen om het risico op daadwerkelijke en potentiële negatieve gevolgen te identificeren, monitoren en beoordelen, en deze gevolgen te voorkomen en/of te beperken.

Beleid/ aanpak	Goedkeuringsdatum huidige beleid	Gebruikte gegevensbronnen	Verplichte PAI's ⁶	Aanvullende PAI's ⁷
Beleid klimaatverandering en klimaatactieplan	2022	Beursgenoteerd ISS ESG (Niet-)beursgenoteerd o.m. CREMM	1-3, 5-6, 15, 17, 18	4
Risicomanagementbeleid	2023	IEA, Notre Dame GAIN, HSBC, 427, Verisk Maplecroft	1-3, 6, 15, 18	4
Corporate governance raamwerk	2018	Sustainalytics, MSCI, ISS ESG	1-3, 13	4
Uitsluitingsbeleid	2022	Sustainalytics, ISS ESG	14, 16	
Insluitingsbeleid	2023	Sustainalytics, MSCI, ISS, Global Coal Exit List (GCEL), Climate Action 100+, Corporate Net Zero Benchmarks, Transition Pathway Initiative	1-13	10
Beleggingen die bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Investments)	2022 (SDI Taxonomy)	SDI AOP, interne gegevens van APG	1-8, 15	

Tabel 3: Beleidsmaatregelen en -benaderingen, gegevensbronnen en link met belangrijkste ongunstige effecten (PAI's).

Gegevensverzameling voor de identificatie en prioritering van belangrijkste ongunstige effecten (PAI's)

De gegevens en methoden inzake duurzaamheid zijn nog steeds minder ontwikkeld dan die voor conventionele financiële indicatoren. Over het algemeen zijn bestaande methoden en gegevensbronnen voor duurzaamheidsgerelateerde gegevens beperkt, bijvoorbeeld het gebrek aan consistente en transparante meetmethoden en procedures voor het beoordelen van gegevens, maar ook de beperkte beschikbaarheid, vergelijkbaarheid en kwaliteit van duurzaamheidsgegevens.

Naar beste vermogen heeft PPF APG de belangrijkste gegevens over de ongunstige effecten op de beleggingen in de portefeuille getracht te verkrijgen. De 'best effort' inspanningen met betrekking tot de gegevensverzameling ten behoeve van tabel 1 in Hoofdstuk 1 "Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren" verschilt voor de kapitaalmarktbeleggingen, alternatieve beleggingen (waaronder niet-beursgenoteerde beleggingen) en vastgoedbeleggingen en worden hieronder nader beschreven.

Kapitaalmarktbeleggingen

Geleverde inspanning en berekening

Om de PAI-gegevens te verkrijgen voor de beleggingen op de kapitaalmarkten, is de belangrijkste aanpak om een externe dataleverancier te selecteren. Hiertoe heeft onze uitvoerder de externe dataleverancier ISS ESG geselecteerd voor de rapportage over de belangrijkste ongunstige effecten. Dit is gedaan na een diepgaande en uitgebreide beoordeling van bijvoorbeeld de dekking van de portefeuille, het toepassingsgebied en de kwaliteit van de data. Het aanstellen van meerdere dataleveranciers zou vooralsnog geen materiële uitbreiding opleveren van data over het belegde universum.

Vervolgens zijn PAI-berekeningen uitgevoerd voor het universum waarvoor inputgegevens ten aanzien van de specifieke PAI-indicator beschikbaar zijn. Wanneer een beursgenoteerde onderneming bijvoorbeeld alleen over PAI 1 rapporteert, dan wordt deze onderneming wel meegenomen in de noemer ter berekening van PAI 1, maar niet in noemer ter berekening van overige PAI-indicatoren. Hierdoor hopen we een representatief en transparant beeld te vormen. We leggen dit in meer detail uit in hoofdstuk 5.

⁶ Zie tabel 1 in Hoofdstuk 1 "Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren"

⁷ Idem

Overschrijving van data

Voor PAI-indicatoren m.b.t. carbon (1-4), 6, 8 en 9 hebben we uitschieters in de data van externe dataproviders geïdentificeerd. Voor de Carbon PAI's is besloten deze uitschieters niet handmatig aan te passen of te verwijderen omdat we van mening zijn dat de rapportage van broeikasgasemissies ten opzichte van andere PAI-indicatoren relatief vergevorderd is. Voor indicatoren 8 en 9 is besloten de grootste uitschieters wel te onderwerpen aan een handmatig, kwalitatief onderzoek. De reden hiervoor is dat zowel de dekking als kwaliteit van deze indicatoren nog beperkt is. Dit handmatige onderzoek behelst onder andere het analyseren van openbare bronnen waaronder bedrijfsdocumenten. Op basis hiervan zijn uitschieters ofwel verwijderd ofwel gecorrigeerd. Onze uitvoerder heeft haar bevindingen met de externe dataproviders gedeeld.

Actuele data

De wetgeving vereist dat we de meest actuele data gebruiken. De meeste data die we gebruiken voor kapitaalmarktbeleggingen hebben betrekking op het jaar 2022 of eerder, omdat recentere gegevens vaak niet beschikbaar zijn.

Dekking en schattingen

We zijn in tabel 1 transparant over onze datacoverage. In tabel 1 in hoofdstuk 1 wordt voor kapitaalmarktbeleggingen door onze dataprovider ISS ESG soms gebruik gemaakt van schattingen om ontbrekende waarden in te vullen (imputatie).

Alternatieve beleggingen (waaronder niet beursgenoteerde beleggingen zoals hedge funds, private equity)

In het geval van alternatieve beleggingen maken we gebruik van een groot aantal externe managers. Deze managers beheren voor ons een nog groter aantal investeringen. Zo gaat het bij Private Equity om ongeveer 10.000 onderliggende kleine en middelgrote bedrijven. De toegang tot gegevens en betrouwbare schattingsmodellen voor alternatieve beleggingen vormt nog steeds een uitdaging. Ten opzichte van beursgenoteerde beleggingen is de transparantie, beschikbaarheid, uniformiteit en kwaliteit van data over de belangrijkste ongunstige effecten van niet-beursgenoteerde beleggingen minder ver gevorderd. Dit is inherent aan dit segment van de markt.

Onze externe managers zijn door hun omvang of geografische locatie niet altijd verplicht om over ongunstige effecten te rapporteren. Deze managers hebben daardoor geen of beperkte data verzameld. Bovendien is het rapporteren over duurzaamheidsindicatoren nog niet altijd vastgelegd in onze contracten met de externe managers. We gaan in gesprek met externe managers en willen nieuwe afspraken vastleggen. We kunnen echter niet altijd afdwingen dat bestaande externe managers rapporteren over PAI-indicatoren.

Geleverde inspanning en berekeningsmethode

Desalniettemin zet PPF APG zich, middels haar vermogensbeheerder APG, in om zoveel mogelijk relevante gegevens te verkrijgen voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten in dit deel van de portefeuille. Het is vooralsnog slechts beperkt mogelijk gebleken om de alternatieve beleggingen mee te nemen in de geaggregeerde rapportage van de PAI-indicatoren. Wel hebben we meer data weten te achterhalen dan vorig jaar en hebben meer externe managers gereageerd op ons informatieverzoek. We verwachten dat de kwaliteit van de data in de toekomst zal toenemen onder andere vanwege sectorinitiatieven en regelgeving. We zetten ons in om daar een positieve bijdrage aan te leveren.

Voor alternatieve beleggingen bestaan onze geleverde inspanningen om PAI-gegevens te verzamelen hoofdzakelijk uit:

- (i) Het direct, via een gestandaardiseerd EDCI-template ('ESG Data Convergence Initiative'), benaderen van de externe portefeuillemanagers en ondernemingen met het verzoek om de PAI-gegevens, afgestemd op de vereisten van PPF APG, en de gegevens van de portefeuille te ontvangen, en/of
- (ii) Het samenwerken met derde gegevensverstrekkers (bijv. GRESB en ISS ESG).
- (iii) Het maken van redelijke schattingen of aannames, wanneer het niet mogelijk is data op een andere wijze te achterhalen (dit geldt m.n. voor direct vastgoed).

Voor wat betreft het benaderen van externe managers, zie onder een overzicht van de ondernomen stappen per alternatieve beleggingscategorie.

betreft het benaderen van externe managers, zie onder een overzicht van de ondernomen stappen per alternatieve beleggingscategorie.

Alternatieve beleggingscategorie	Toelichting
Vastgoed	Beursgenoteerd vastgoed - PAI-indicatoren verkregen via een externe dataprovider (ISS), in lijn met de manier waarop deze gegevens werden verzameld voor andere beursgenoteerde bedrijven in de kapitaalmarktportefeuilles. Direct vastgoed - PAI-indicator 18 gegevens verkregen van GRESB, die gegevens voor het voorgaande jaar rapporteert in het vierde kwartaal van het volgende jaar. De ingediende datapunten zijn dus cijfers uit 2021. Dit worden echter als geldige schattingen voor de gegevens voor 2022 beschouwd, aangezien de directe samenstelling van de vastgoedportefeuille in de loop van de tijd relatief stabiel blijft.
Infrastructuur	Outreach naar externe managers via de GRESB Infrastructure, waarbij PAI-indicatorgegevens van onderliggende activa worden opgevraagd.
Private equity	Outreach naar externe managers met een PAI-gegevensverzoek, met het verzoek om gegevens uit de onderliggende portefeuille te verkrijgen.
Alternative credits	Outreach naar externe managers met een PAI-gegevensverzoek, met het verzoek om gegevens uit de onderliggende portefeuille te verkrijgen.

Tabel 4: ondernomen acties m.b.t. gegevensverzameling alternatieve beleggingen.

Voor een deel van de alternatieve beleggingsportefeuille zijn dus PAI-gegevens verkregen. Wanneer dit het geval is, wordt de alternatieve belegging meegenomen in de noemer ter berekening van de specifieke PAI, conform dezelfde berekeningsmethodiek als voor kapitaalmarktbeleggingen.

Dekking en schattingen

We zijn in tabel 1 transparant over onze datacoverage. Naast het gebruik van schattingen door derde partijen (input), wordt verder beperkt gebruik gemaakt van schattingen om ontbrekende waarden in te vullen (imputatie).

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerd vastgoed wordt op eenzelfde wijze behandeld als andere kapitaalmarktbeleggingen (zie boven). Zowel beursgenoteerd vastgoed als niet-beursgenoteerd vastgoed zijn opgenomen in tabel 1 in hoofdstuk 1 bij indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva (PAI 17 en 18).

Gebruikte databronnen per indicator		
Ondernemingen waarin is belegd		
Onderwerp	PAI-indicator	PAI-databron
Broeikasgasemissies	BKG-emissies	ISS ESG, GRESB, Direct outreach via EDCl template, Upright
	Koolstofvoetafdruk	
	BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	
	Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	
	Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	
	Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten	
	Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie	
Biodiversiteit	Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden	

Watergehalte	Emissies in water	
Afval	Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval	
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden	Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	
	Ontbreken van procedures en compliancemechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	
	Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	
	Genderdiversiteit raad van bestuur	
	Blootstelling aan controversiële wapens (anti-personeelsmijnen, clustermunities, chemische wapens en biologische wapens)	
	Ontbreken van mensenrechtenbeleid	
Overheden en supranationale instellingen		
Onderwerp	PAI-indicator	PAI-databron
Ecologisch	BKG-intensiteit	ISS ESG
Sociaal	Landen waarin is beledigd met schendingen van sociale rechten	ISS ESG
Vastgoed		
Onderwerp	PAI-indicator	PAI-databron
Ecologisch	Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva	ISS ESG, directe outreach naar vastgoedactiva
	Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	GRESB, directe outreach naar vastgoedactiva

Tabel 5. Gebruikte databronnen per indicator.

3. Engagementbeleid

PPF APG houdt zich aan de Nederlandse Stewardship Code, die verwachtingen voor vermogensbeheerders uiteenzet ten aanzien van het invullen van verantwoordelijkheden van stewardship. De Stewardship Code is in lijn met de SRD, de herziene EU-richtlijn aandeelhoudersrechten (2007/36/EC).

In ons [Beleid verantwoord beleggen](#) en ons [Verantwoord Beleggen en Stewardshipbeleid](#) wordt het verantwoord aandeelhouderschap van PPF APG verder toegelicht. In dit document staat hoe wij invulling geven aan onze verantwoordelijkheden als aandeelhouder in beursgenoteerde bedrijven en onze rol als verantwoorde lange-termijn-belegger. Wij monitoren de beleggingen uit hoofde van onze taak als goed rentmeester over de beleggingen. Dit houdt in dat wij alle aspecten die, naar onze mening, van invloed kunnen zijn op het vermogen van een bedrijf om lange-termijn-waarde te creëren, zoals de strategie, (financiële) prestaties, kapitaalstructuur, corporate governance en risico's en kansen op het gebied van duurzaamheid. Daarbij gebruiken wij in de eerste plaats gedeponeerde documenten en openbaar beschikbare informatie van een onderneming. Als we onvoldoende informatie hebben gaan we met het bedrijf in gesprek en proberen we verduidelijking of informatie te verkrijgen en van gedachten te wisselen. Indien nodig communiceren wij met andere stakeholders die relevant zijn voor de bedrijven in onze portefeuille.

Het engagementprogramma van PPF APG kent de volgende engagementcategorieën:

- **Insluïting** - Engagement met Achterblijvers en Beloften om de mogelijkheden voor duurzame verbetering te inventariseren, bedrijven over de vereiste verduurzaming te informeren en vervolgens bedrijven op voortgang te toetsen.
- **Thematisch** - Engagement met bedrijven uit de portefeuille over vooraf vastgestelde thema's. Wij trekken gezamenlijk op met APG in het bepalen van de thematische doelstellingen voor engagement.
- **Corporate Governance** - Engagement specifiek over onderwerpen die verband houden met goed bestuur, zoals beloning, onafhankelijke bestuurders, anti-corruptie en bescherming van aandeelhoudersrechten.

Onder andere worden de volgende indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten in aanmerking genomen bij engagement:

- Broeikasgasemissies (BKG) van ondernemingen waarin is belegd (PAI 1);
- Verlagen van koolstofvoetafdruk van ondernemingen waarin is belegd (PAI 2);
- Ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen (PAI 4);
- Ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (PAI 10);

- Genderdiversiteit in de Raad van Bestuur (PAI 13);
- Mogelijke betrokkenheid van ondernemingen bij blootstelling rondom controversiële wapens (PAI 14).

De volgende indicatoren worden onder meer in aanmerking genomen bij het stembeleid:

- Verlagen van BKG-emissies en koolstofvoetafdruk van ondernemingen waarin is belegd (PAI 1, PAI 2);
- Genderdiversiteit in de Raad van Bestuur (PAI 13).

Wanneer we onvoldoende invloed op een onderneming kunnen uitoefenen, proberen we onze invloed te vergroten door samen te werken met andere beleggers of andere belanghebbenden. Wanneer ondernemingen niet voldoende voortgang laten zien over meerdere verslagperiodes en alle escalatiestrategieën zonder resultaat zijn ingezet, kan PPF APG besluiten haar engagementbeleid aan te passen en (bijvoorbeeld) tot verkoop van beleggingen in de betreffende ondernemingen over te gaan. Een voorbeeld hiervan is het besluit om voor het einde van 2025 beleggingen in de winning van kolen en teerzand af te bouwen.

In het afgelopen jaar heeft PPF APG meerdere acties ondernomen om ongunstige duurzaamheidseffecten te vermijden en te reduceren door middel van engagement activiteiten. In het verslag [Verantwoord Beleggen](#), in de resultaten [engagement insluitingsbeleid](#) en via ons [stemplatform](#) rapporteren wij over ons verantwoord aandeelhouderschap.

4. Verwijzingen naar internationale normen

De codes, principes en internationaal erkende standaarden waaraan PPF APG zich committeert verschillen van elkaar in reikwijdte, methode, gebruikte data en toekomstgerichtheid van de eventueel gebruikte klimaatscenario's. Veel van deze (vrijwillige) normen zijn opgesteld voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Europese duurzaamheidswet- en regelgeving en sluiten daarom voor wat betreft bijvoorbeeld de PAI-indicatoren (tabel 1 in hoofdstuk 1), daar niet of beperkt op aan.

We beschrijven de meest relevante standaarden, commitments en samenwerkingsverbanden. De lijst is niet limitatief.

Naam	Gerelateerde PAI-indicatoren	Toelichting
Convenant voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)	Relevante indicatoren uit Tabel 1.	<p>PPF APG neemt deel aan het convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB). Daarin hebben de Nederlandse pensioenfondsen afspraken gemaakt met de overheid, vakbonden en milieu- en maatschappelijke organisaties om misstanden te voorkomen bij de bedrijven waarin ze beleggen. Zoals in het IMVB-convenant is afgesproken, hebben wij de OESO-regels in ons beleid opgenomen. Die regels houden onder meer in dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • we de negatieve gevolgen van onze beleggingen op mens en milieu vaststellen en beoordelen; • we onze invloed als belegger gebruiken om deze gevolgen te voorkomen of verminderen. <p>Het IMVB-convenant liep eind 2022 af; we blijven de afspraken van het convenant wel volgen. Meer informatie over de implementatie is hier te vinden.</p>
OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen	O.a. PAI 10 en PAI 11.	Met het convenant kiest PPF APG voor een aanpak waarbij de OESO-richtlijnen als basis worden genomen om ongunstige effecten te identificeren, te prioriteren en te adresseren.
De United Nations Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP's)	O.a. PAI 10 en PAI 11.	Met het IMVB-convenant kiest PPF APG voor een aanpak waarbij de de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's) als basis worden genomen om ongunstige effecten te identificeren, te prioriteren en te adresseren.
United Nations Global Compact (UNGC)	PAI 1-13.	<p>We verwachten van bedrijven en fondsen waarin we beleggen dat ze in lijn handelen met de algemene normen voor ondernemingen van de Verenigde Naties (United Nations Global Compact). In de Global Compact staan universele principes beschreven over mensenrechten, arbeidsrechten, anti-corruptie en milieu. Deze principes zijn gebaseerd op algemeen erkende verdragen, zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Onze vermogensbeheerder controleert of de bedrijven waarin we beleggen deze standaard naleven, en richt zich hierbij op PAI-indicatoren 1-13.</p> <p>Het insluitingsbeleid is gebaseerd op UN Global Compact thema's (mensenrechten, arbeid, milieu en anti-corruptie) en eisen van investeerders en bedrijven op basis van de OESO-richtlijnen.</p>
de Principles for Responsible Investment (PRI)	VN PRI maakt geen specifieke koppeling met de PAI-indicatoren uit SFDR, maar hanteert eigen normen.	PPF APG is ondertekenaar van de PRI en neemt deel aan de jaarlijkse PRI-survey. In het beleid en de besluitvorming over duurzaam en verantwoord beleggen vormen de Principles for Responsible Investment (PRI) van de Verenigde Naties belangrijke richtlijnen. Onze vermogensbeheerder was in 2009 een van de eerste ondertekenaars van dit initiatief. UN PRI maakt geen specifieke koppeling met de PAI-indicatoren uit SFDR, maar hanteert eigen normen.

Tabel 6. Overzicht verwijzingen naar internationale normen

Methodologie voor naleving internationale normen

Om goed inzicht te krijgen of ondernemingen zich houden aan de onderstaande internationale normen beoordeelt onze vermogensbeheerder APG onze beleggingen. APG gebruikt hierbij informatie van onafhankelijke ESG-data providers, zoals ISS ESG en Sustainalytics. Dat betekent dat (potentiële) beleggingen in ondernemingen worden beoordeeld op schending van mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptieregels. Hierbij wordt gekeken naar impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid van de schending.

Toekomstgerichtheid

PPF APG neemt toekomstgerichte klimaatrisico's waar mogelijk mee in haar beleid. Onze vermogensbeheerder gebruikt toekomstgerichte, deterministische klimaatscenario's in de periodieke 'Asset Liability Management'-studies met als doel de gevoeligheid van de PPF APG portefeuilles voor deze deterministische scenario's te evalueren. In de UPN 2024 is een vergelijking gemaakt met de EIOPA klimaatstresstest uit 2022, waarvan de uitkomsten zeer vergelijkbaar blijken met een van de deterministische scenario's. Klimaatstresstests worden gebruikt om de mogelijke effecten en implicaties voor de Strategische Asset Allocatie te evalueren. Vanwege de veelzijdige en niet-lineaire kenmerken van klimaatrisico's hanteert APG geen kwantitatieve modelleringsaanpak om toekomstige scenario's te bepalen. In plaats daarvan gebruikt APG analogieën gebaseerd op eigen onderzoek naar situaties uit het verleden, waarbij sprake was van fysieke vernietiging en zware overheidsinterventie (bijvoorbeeld natuurrampen en oorlogen). Deze analoge situaties geven een ruw gevoel van de mogelijke toekomstige effecten van klimaatverandering op de PPF APG portefeuilles. Toch kunnen modellen maar beperkt voorzien in toekomstgerichte voorspellingen.

5. Historische vergelijking

De berekeningsmethode voor de ongunstige effecten in tabel 1 van deze Verklaring is gewijzigd ten opzichte van die van vorig jaar om een betekenisvoller inzicht te geven in de daadwerkelijke negatieve impact van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren.

Wijzigingen

De verandering met de grootste impact op de ongunstige effecten in deze Verklaring vergeleken met die van vorig jaar is de manier waarop ontbrekende PAI-gegevens worden verwerkt bij de berekening van indicatoren voor de ongunstige effecten, uitgedrukt als gewogen gemiddelde. In de Verklaring 2023 werd de gemiddeld gewogen waarde berekend op basis van de investeringen waarop de gebruikte datasets betrekking hadden. Als de datasets geen gegevens opleverden over een specifieke indicator voor het ongunstige effect, werd aangenomen dat de indicator nul was. Dit resulteerde in waarden die de negatieve impact weerspiegelden van een klein deel van de portefeuillebeleggingen waarvoor gegevens beschikbaar waren, verwaterd door de 'nul'-waarden voor alle andere beleggingen. In de Verklaring 2024 (referentiejaar 2023) wordt het gewogen gemiddelde enkel berekend op basis van investeringen waar, voor de specifieke indicator, data beschikbaar zijn. De gegevens in de Verklaring 2023 zijn her-berekend op basis van deze nieuwe methode, zodat – waar mogelijk – een historische vergelijking beter mogelijk gemaakt wordt. Door de berekeningsmethode voor de ongunstige effecten aan te passen, zal deze verklaring verder afgestemd zijn op de bredere marktpraktijk en wettelijke vereisten.

Bovendien biedt de nieuwe berekeningsmethode meer transparantie rond de beschikbaarheid van gegevens door de dekking per indicator weer te geven als een NAV-percentag.

Een andere wijziging in de berekeningsmethode betreft de verdere afstemming op het wettelijke vereiste dat long- en shortposities op emittentniveau moeten worden gesaldeerd en dat negatieve uitkomsten op nul moeten worden gesteld. Bovendien zijn de broeikasgasemissies van scope 3 nu opgenomen in de berekening van indicator 1 (totale emissies), 2, 3 en 15.

Naast de bovenstaande veranderingen in de berekeningsmethode voor ongunstige effecten zijn er nog andere factoren die bijdragen aan verschillen in de waarden tussen 2022 en 2023, zoals het overschrijven van databronnen, het toepassen van aanvullende gegevensbronnen en veranderingen in de activaspreiding.

Over het geheel genomen leidt de nieuwe berekeningsmethode tot hogere waarden per indicator die een betekenisvoller beeld geven van de belangrijkste negatieve gevolgen van onze beleggingen en niet langer vertekend worden door de veronderstelde 'nul'-waarden.

Juni 2024